

ISSN 2181-8258

DOI prefiksi: 10.69691

ResearchBib IMPAKT FACTOR: 9,347

Journal THE LIGHT OF CIVILIZATION

Scientific, socio-philosophical, cultural and educational, literary and artistic magazine

TAMADDUN NURI

Ilmiy, ijtimoiy-falsafiy, madaniy-ma'rifiy, adabiy-badiiy jurnal

9 (72)

2025

MUNDARIJA

07.00.00 - "TARIX"

O'ktamov Tohirjon G'ayrat o'g'li. Asfandiyorxon: islohot, inqiroz, fitna.....	62
Ungalov Azizbek Amiriddin o'g'li. Akkulturratsiya, sinkretlashuv va transformatsiya: IX–XII asrlarda movarounnahr hududida buddaviy–shamanik amaliyotlarning islomiy marosimlarga singishi.....	69
Курбанова Дилрабо Шерипбоевна. История деятельности женщин депутатов, избранных в парламент независимого Узбекистана.....	73
Egamberganova Matluba Jobborgonovna. Diniy e'tiqodlarda ekologik madaniyatga oid qarashlarning yoritilishi.....	77
Ibroximova Mamlakat. Xix asrning oxirlarida rus hukumatining Turkistonda amalga oshirgan tadbirlari va aholini umumiy ro'yxatga olish.....	80
Jumaniyazov Bekzod, Sabanova Nilufar. Zamonaviy fuqarolik jamiyati nazariyalari: g'arb va musulmon dunyosidagi yondashuvlar.....	106
Jumaniyazov Sardorbek Muxtorbek o'g'li. Shayboniyalar davrida urf-odatlar, an'analar va diniy hayot.....	110
Isayev Oybek Ahmed o'g'li. O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatining amalga oshirilishi.....	122
Rashidova Aziza Aminboyevna. O'zbekiston Respublikasi va Pokiston islom Respublikasi o'rtasidagi hamkorlikni huquqiy asoslarini shakllanishi.....	135
Ne'matov Shavkatjon Boymurod o'g'li. Qashqadaryo viloyatida umumiy o'rta ta'lim tizimidagi dastlabki islohotlar.....	164
Матякубов Шоназар Собирович. Хива хонлигидаги маиший ҳаёт ва урф-одатлар ҳақида (эрон элчиси Муҳаммад Алихон Фафур кундаликлари асосида).....	167
Tuyev Fazliddin Erkinovich. Zarafshon vohasida qo'shma korxonalarining rivojlanishi: xorijiy sarmoya va eksport salohiyati tahlili (2001–2005).....	180
Toshtemirova Nigora Dilshodovna. O'zbekiston SSRda ikkinchi jahon urushi yillarida ayollar va bolalar salomatligi masalasi.....	199
Davronova Iroda Ulug'bekovna. Qashqadaryo viloyatida mavjud televideniye va radio tarmoqlari faoliyati.....	202
Пардаев Асрор Абдужабборович. Источниковедение темы повседневной жизни и социальных условий проживания жителей Кашкадарьинского оазиса в 1985-2021 годах.....	207
Эримматова Гулноза. XVI-XVIII асрларда Хива хонлиги шаҳарлари тарихига оид баъзи бир мулоҳазалар.....	234

09.00.00 - "FALSAFA"

Ergashev Urolbek Berkinovich. Islom axloqshunosligida Ahmad Toshko'prizodaning tutgan o'rni.....	55
Xo'janova Tamara Jo'rayevna. Qadimgi davr va o'rta asrlarda axborot urushlari va ularning ilmiy-falsafiy asoslari.....	58
Nazarov Ilhom Alimovich. Axloqiy madaniyatning eng muhim unsurlari.....	97
Mamadaliyeva Husnora Baxodir qizi. Hakim Termiziyning falsafiy-tasavvufiy qarashlari.....	149
Azamova Sitora Ayonovna. Globallashuv sharoitida ekologik madaniyat paradigmalarining o'zgarish qonuniyatlari va tendensiyalari.....	152
Jo'rayev Akram N. Markaziy Osiyoda ekstremizm va terrorizmning kelib chiqish sabablari hamda ularning yoshlar ongiga salbiy ta'siri.....	155
Choriyev Sanjarbek Anvarovich. Siyosiy ijtimoiylashuv jarayoni: mazmuni, maqsadi va xarakteri.....	189
Филиппов Ольгерд Александрович. Цифровая личность между Востоком и Западом: философские модели субъектности.....	213
Yuldasheva Lola S. "Kitab al-ghinwa-al-muna fi ilm al-tibb" niing tibbiy va falsafiy mazmuni hamda uning o'rta asrlar tibbiyotiga ta'siri.....	223
Miraxmedova Shoxida Nusratilloevna. Tazkiralarda muallifning shaxsiy qarashlari va tarixiy voqelik bilan uyg'unligi.....	227
Qurbonov Sherzodjon. Yoshlar ongida axborot terrorizmiga qarshi ma'naviy- axloqiy immunitetni shakllantirish mexanizmlari.....	245
Abdimalov Davronbek Abdug'ani o'g'li. Davlat xizmatlarining ijtimoiy-iqtisodiy hayotga ta'siri.....	249
Sodiqov Jaxongir Toshpulat o'g'li. Oliy ta'lim tizimida ekologik ongning shakllanishi: ijtimoiy-falsafiy tahlil.....	262

10.00.00 - "FILOLOGIYA"

Xolmuratova Maxliyo Joniql qizi. Qishloq xo'jaligi turizm terminlarining leksik-semantik tasnifi.....	13
Xolova Shahnoza Shuxrat qizi. Qandolat mahsulotlarining dialektik xususiyatlari.....	17
Botirova Adiba Erkinovna. Elektron grammatik lug'atlarning yoshga mos so'zligini yaratish va ishlab chiqish talablari.....	20
Yo'ldosheva Dilnoza Xasan qizi. Tildagi ortiqchalikning lingvokognitiv xususiyatlari.....	32
Bekbosinova Dilfuza Kuralbayevna. Qoraqalpoq maktablarida ingliz tilini o'qitishning qiyinchiliklari va ularni bartaraf etish uslublari.....	35
Saidova Muxayyo Umedilloevna. Badiiy diskursda kogeziya va kogerensiyaning kognitiv voqelanishi.....	40
Jalalova Gulbahor Odiiljonovna. Особенности развития науки в IX- XII веках в Центральной Азии: междисциплинарность знания.....	43
Zaripova Matluba Kulfidinova. Лексико-семантические особенности пейоративных единиц в узбекском и русском языках.....	46
Jo'rayev Nabi Narziyevich. Badiiy matn va uning lingvokulturologik tahlili.....	49
Xolnazarov Umid Erkinovich. Konseptual metaforalar asosida lingvomadaniy kod ifodasi.....	52
Qodirova Muhabbat. "Yo'qotilgan avlod" tushunchasi va uning adabiyotda namoyon bo'lishi.....	66
Niyazmetova Dildora Davletovna. Ingliz va o'zbek tillaridagi frazeologizmlarning fikrlash jarayonidagi ahamiyati.....	88
Davletova Shalola. Zamoniy o'zbek adabiyotidagi rang va sonlarning ramziy ma'nolari: Nazar Eshonqul asarlari misolida.....	93
Shabanova Sadaf Djumaliyevna. Turk va o'zbek maqollarida turmush o'rtoq va ona obrazlari: qiyosiy tahlil.....	101
Xaitbaeva Venera Mirzaliyevna. А.Дабылов поэзиясында Мақтымқулы поэтикалық дәстүрлериниң даўамыйлығы.....	114
Samatov Farhod Muminovich. Televideniye leksik birliklarining etimologik va leksik-semantik tahlili: o'zbek va ingliz tillaridagi qiyosiy tahlili.....	119
Azimbaeva Narqiza Tuxtamuradovna. Парвин Эътисомий девонида ўхшатишларнинг тузилиши ва мазмуни.....	126
Usahov Rustem Muratovich. Awdarma teoriyasi ham ekvivalentlik darejeleri: ingliz-qaraqalpaq tilleri kontekstinde.....	130
Abdialimova Sarvinoz. Internet terminlarining ichki manbalar asosida shakllanishi.....	138
Kazbekova Eleonora Paraxatovna. Факторы правильного определения содержания обучения при преподавании английского языка.....	144
Sayipova Dilobar Raximovna. Adabiyot fanini o'qitish orqali mustaqil ishlash ko'nikmasini rivojlantirish.....	158
Rejapov Izzatbek Olimbayevich. Sonlar ramziyligi universal-madaniy kod sifatida.....	161
Iskandarova Navbahor Ilhomovna. Zamonaviy ingliz dramaturgiyasida ayol obrazlari poetikasining nazariy asoslari.....	170
Allambergenov Anvar Erkabayevich. "Yodgorliklar" asarida keltirilgan navro'z haqidagi rivoyatlar xususida.....	174
Kazakbayeva Dilrabo. Forsiy manbalarda murakkab strukturali janrlar.....	177
Boboyozova Nilufar Gayratovna. Tilshunoslikda murojaat maydoniga nazariy yondashuv.....	185
Gulimmatova Rashida Samandar qizi. "Shaytonning tangriga isyoni" she'riy dramasi yaratilish tarixi va lingvopoetik tahlili.....	192
Soxibova Dilnoza Ergashevna. Ingliz va o'zbek tillarida bosh kiyim nomlarining boshqa so'zlar bilan omonimik munosabatlari.....	196
Yusupova Dilnoza Umarjonovna. Ingliz va o'zbek siyosiy nutqida hissiy ifodaning qiyosiy tadqiqi.....	210
Babaniyozova Oydin Allaberganovna. XX asr nemis va jahon adabiyotida Hermann Hesse merosi.....	231
Ismoilov Xurmatillo To'liqinjon o'g'li. Yozma so'zlashuv nutqining yuzaga kelishi va ahamiyatiga doir.....	237
Nasirdinova Oydinniso Dagarovna. Ishtixonliklar nutqida xalq maqollarining o'ziga xosligi (Matluba ona talqinida).....	241
Avezova Aziza Mavlonjonovna. "Ey ishq, ajib kimiyosen, bal oinai jahonnomosen".....	258
Choriyeva Oysha Shavkat qizi. Boshlangich maktablarda chet tilini o'zlashtirishga o'yinga asoslangan o'quvning ta'siri.....	265

12.00.00 – “YURIDIK FANLAR”

Муроджоновна Мохирахон Максуджон кызы. Проблемы правового регулирования и коллизии права в международных строительных договорах.....25

Ahmadaliyev Barhayotjon Oybek o'g'li. O'zbekiston Respublikasi davlat chegaralarini qo'riqlashning ayrim huquqiy jihatlari.....217

Yakubov Bekzod Erkinbayevich. O'zbekiston Respublikasida jinoiy sud-tergov ishlarini yuritishda isbot qilishning xorijiy tajribaga xos jihatlari.....249

13.00.00 – “PEDAGOGIKA”

Kenjaboyev Abdusalim Erkaboyevich. Inklyuziv maktab kelajak ta'lim maydonini yaratish namunasi sifatida.....28

Egamberganova Maxbuba Jabbargan qizi. Gender qadriyatlarini kontekstida til o'rganish va madaniyatlararo muloqot.....84

Mirzalimov Muslimbek Soatjon o'g'li. Yosh gimnastlarni tayyorlashda zamonaviy pedagogik yondashuvlar.....142

19.00.00- “PSIXOLOGIYA”

Jumabayeva Dildora Madaminovna. Talabalardagi kommunikativ ko'nikmalarning shaxs xususiyatlari bilan o'zaro korrelyatsiyasidagi o'xshash va farqli tomonlari.....9

Iminova Gulxumor Ilxomjon qizi. Xalimjanov Abduqunduz Rahimjon o'g'li. Diqqatni jamlash qobiliyatining o'zgarishi.....205

Jurnal 2016-yil 28-sentyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot va axborot agentligi tomonidan № 0843 raqami bilan qayta ro'yxatdan o'tgan. O'zbekiston Respublikasi OAK tomonidan 2019-yil 30-yanvarda chop etilgan OAK rayosati qarorlari bilan tasdiqlangan ro'yxatga ko'ra 07.00.00 - “Tarix”, 09.00.00 - “Falsafa”, 10.00.00 - “Filologiya” ixtisosligi bo'yicha; OAK Rayosatining 2023-yil 31-oktyabrdagi 345-son qarori bilan 12.00.00 – “Yuridik fanlar”, 13.00.00 – “Pedagogika”, 19.00.00 – “Psixologiya” ixtisosliklari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

**TALABALARDAGI KOMMUNIKATIV
KO'NIKMALARNING SHAXS XUSUSIYATLARI
BILAN O'ZARO KORRELYATSIYASIDAGI
O'XSHASH VA FARQLI TOMONLARI**

*Jumabayeva Dildora Madaminovna, Urganch innovatsion
universiteti psixologi*

**SIMILARITIES AND DIFFERENCES IN THE
CORRELATION OF STUDENTS' COMMUNICATIVE
SKILLS WITH PERSONALITY TRAITS**

*Jumabayeva Dildora Madaminovna, Urgench Innovative University
Psychologist*

**СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ ВО
ВЗАИМОСВЯЗИ КОММУНИКАТИВНЫХ
НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ С ЛИЧНОСТНЫМИ
КАЧЕСТВАМИ**

*Жумабаева Дилдора Мадаминовна, психолог Ургенчского
инновационного университета*

<https://orcid.org/0009-0009-8665-1245>

e-mail:
jumaboyevadildora75@gmail.com

Annotatsiya: Talabalaridagi kommunikativ ko'nikmalarning shaxs xususiyatlari bilan o'zaro korrelyatsiyasidagi o'xshash va farqli tomonlar juda muhim psixologik va pedagogik masalalarga taalluqlidir. Kommunikativ ko'nikmalar har bir shaxsning jamiyatda samarali muloqot qilish qobiliyatini ifodalaydi, shaxs xususiyatlari esa bu qobiliyatni shakllantirish va rivojlantirishda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ushbu mavzu talabalarining o'zaro munosabatlari, ta'lim jarayoni, shuningdek kelajakdagi kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: talabalar, kommunikativ ko'nikmalar, shaxs, jamiyat, qobiliyat, muloqot, kasbiy faoliyat, pedagogik texnologiyalar.

Abstract: Similarities and differences in the correlation of students' communicative skills with personality traits are very important psychological and pedagogical issues. Communicative skills represent the ability of each individual to communicate effectively in society, and personality traits are one of the main factors in the formation and development of this ability. This topic directly affects students' interpersonal relationships, the educational process, as well as their success in future professional activities.

Keywords: students, communicative skills, personality, society, abilities, communication, professional activity, pedagogical technologies.

Аннотация: Сходства и различия во взаимосвязи коммуникативных навыков студентов с личностными качествами являются важнейшей психолого-педагогической проблемой. Коммуникативные навыки представляют собой способность каждого человека эффективно общаться в обществе, а личностные качества являются одним из основных факторов формирования и развития этой способности. Данная тема напрямую влияет на межличностные отношения студентов, образовательный процесс, а также на их успешность в будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: студенты, коммуникативные навыки, личность, общество, способности, общение, профессиональная деятельность, педагогические технологии.

KIRISH. Kommunikativ ko'nikmalar zamonaviy jamiyatda va ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. Har qanday insonning shaxsiy va kasbiy muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning muloqot qobiliyatlariga bog'liqdir. Ayniqsa, talabalarda bu ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish muhim hisoblanadi, chunki ta'lim muassasasidagi samarali muloqot nafaqat bilim olish jarayonini yaxshilaydi, balki kelajakdagi ish faoliyatida ham muvaffaqiyat kalitidir. Talabalarning kommunikativ ko'nikmalari ularning o'z fikrlarini erkin va aniq ifoda eta olishlari, boshqalarni tinglashlari, muammolarni hal qilishda muloqot vositalaridan samarali foydalanishlariga imkon yaratadi. Zamonaviy ta'lim tizimida kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda, chunki ular shaxsning ijtimoiy faolligi, muloqot madaniyati va jamoa bilan ishlash qobiliyatini oshiradi. Shuningdek, talabalarning kommunikativ qobiliyatlari o'rganishda o'zaro yordam va hamkorlikni kuchaytiradi, shu bilan mustaqil fikrlash hamda ijodkorlikni rivojlantiradi. Bunday ko'nikmalarni o'zlashtirish nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki shaxsning ijtimoiy moslashuvchanligini ham ta'minlaydi. Shunday qilib, talabalaridagi kommunikativ ko'nikmalarni o'rganish va ularning shakllanish jarayonini tadqiq qilish ahamiyatlidir. Bu ko'nikmalarni rivojlantirish nafaqat ta'lim sifati, balki yoshlarning shaxs sifatidagi umumiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tadqiqotda talabalaridagi kommunikativ ko'nikmalarni yanada chuqurroq tahlil qilish va ularni shakllantirish omillarini aniqlash maqsad qilingan. Talabalaridagi kommunikativ ko'nikmalar va shaxs xususiyatlari o'rtasidagi o'zaro korrelyatsiya masalasi pedagogika va psixologiya sohalarida ko'p tadqiq etilgan mavzulardan biridir. Rasulov o'z tadqiqotida talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida shaxsiy psixologik omillarning qanday ta'sir qilishi masalasini o'rgangan. U ta'kidlaydiki, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish samarali bo'lishi uchun talabaning shaxsiy xususiyatlari, masalan, tashabbuskorlik, o'zini ifoda eta bilish va ijtimoiy faoliyatga moyillik kabi omillar e'tiborga olinishi lozim[1].

Islomovaning ishida kommunikativ kompetensiya va shaxsiy xususiyatlar o'rtasidagi bog'liqlik analitik yondashuv bilan ko'rib chiqilgan. U o'z tadqiqotida shaxsning o'zligini anglash, o'zaro munosabatlarda ochiqlik va empatiya kabi xususiyatlarning kommunikativ ko'nikmalar bilan mustahkam aloqada ekanligini qayd etgan. Shu bilan birga, har bir talabaning shaxsiy o'ziga xosligi va turlicha psixologik portretiga qarab kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish usullari ham moslashtirilishi kerakligi ta'kidlangan[2].

Karimov kommunikativ ko'nikmalarning shaxsiy xususiyatlar bilan o'zaro ta'sirini o'rganib, ijtimoiy intilishlar, shaxsning ichki motivatsiyasi va muloqotda erkinlik darajasining ahamiyatini ta'kidlagan. Tadqiqotchining fikricha, kommunikativ ko'nikmalar va shaxsiy xususiyatlar bir-birini to'ldiruvchi elementlar bo'lib, samarali kommunikatsiya uchun har ikki jihatning uyg'unligi zarur[3].

Nurmatova o'zining metodik ishlanmasida talabalarda muloqot madaniyatini shakllantirishga e'tibor qaratadi. U shaxsiy fazilatlar, masalan, bag'rikenglik, mehribonlik, o'zaro hurmat va tinglash qobiliyati kabi omillar kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda asosiy omillar ekanligini ko'rsatgan[4].

Umuman olganda, turli tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalaridagi kommunikativ ko'nikmalar va ularning shaxs xususiyatlari o'rtasida o'xshash jihatlar sifatida shaxsning o'zini ifoda eta olish qobiliyati, o'zaro munosabatda ochiqlik, empatiya va ijtimoiy faollik rol o'ynaydi. Farqli tomonlari esa har bir shaxsning individual psixologik portretiga qarab kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish uslub va metodlari farqlanishidadir. Shuningdek, ba'zi tadqiqotlarda shaxsiy fazilatlar, masalan, stressga chidamlilik yoki emotsional intellektning darajasi kommunikativ ko'nikmalar bilan turlicha tarzda bog'lanishi ta'kidlangan. Shunday qilib, talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish jarayonida shaxsiy xususiyatlarni hisobga olish nafaqat ularning o'zaro bog'liqligini tushunish, balki ta'lim sifatini oshirish va malakali mutaxassislar tayyorlash uchun ham zarurdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Kommunikativ ko'nikmalar insonning muloqot

qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Bu ko'nikmalar nafaqat so'zlashish, tinglash, fikr bildirish, balki yuz ifodalari, tana tili, vaziyatni to'g'ri tushunish va boshqalar bilan bog'liq jihatlarni ham o'z ichiga oladi. Talabalarning kommunikativ ko'nikmalari ularning ta'lim jarayonida samarali ishtirok etishida, guruh bilan ishlashda, taqdimot qilish va muloqot qilishda muhim rol o'ynaydi. Shaxs xususiyatlari esa, jumladan, ekstraversiya, neyrotizm, ochiqlik, mas'uliyatlilik va mehribonlik kabi xususiyatlar kommunikativ ko'nikmalar rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Talabalarda yuqori darajadagi ekstraversiya bo'lganda ularning odamlar bilan muloqot qilishga moyilligi ham oshadi. Bunday shaxslar o'z fikrlarini erkin ifoda eta oladi, yangi odamlar bilan bog'lanishdan cho'chimaydi va guruh faoliyatlarida faol ishtirok etadi. Shu bilan birga, ekstraversiyaga ega bo'lmagan, yoki introversiya xususiyatlariga ega talabalar esa ko'proq ichkariga yopiq bo'lib, muloqotda passiv bo'lishadi. Bu holat ularning kommunikativ ko'nikmalarining rivojlanishida muayyan qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin. Ammo, introversiya yuqori bo'lgan talabalar ham o'z kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin, faqat ular uchun bunday jarayon ko'proq vaqt va motivatsiya talab qiladi.

Neyrotizm darajasi yuqori bo'lgan talabalarda stress, tashvish va xavotir hissi ko'proq kuzatiladi, bu esa ularning muloqotiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ular muayyan vaziyatda o'z fikrlarini ochiq ifoda etishdan qo'rqishi, notinch bo'lishi va boshqalar bilan muloqotda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Bu esa ularning kommunikativ ko'nikmalarining rivojlanishiga xalaqit beradi va ta'lim jarayonida faolligining kamayishiga olib keladi. Boshqa tomondan, neyrotizmi past bo'lgan talabalarda o'ziga ishonch, qat'iyatlilik va xotirjamlik yuqori bo'ladi, bu esa samarali muloqotga xizmat qiladi. Ochiqlik shaxs xususiyati kommunikativ ko'nikmalar rivojlanishida ijobiy omil hisoblanadi. Ochiq shaxslar yangi fikr va g'oyalarga ochiq bo'lib, boshqalar bilan fikr almashishga tayyor bo'ladi. Ushbu xususiyatga ega talabalar o'qish jarayonida ijodkor, muammolarga moslashuvchan va yangi ma'lumotlarni o'rganishda faol bo'ladi, bu esa ularning samarali kommunikatsiyasini ta'minlaydi. Aksincha, yopiq va konservativ xususiyatlarga ega talabalar o'z fikrlarini ifoda etishda sust bo'lishi, yangi fikrlarni

qabul qilishda qattiqqo'l bo'lishi mumkin, bu esa kommunikativ ko'nikmalarining rivojlanishida to'siq bo'ladi. Mas'uliyatlilik darajasi yuqori bo'lgan talabalar o'z vazifalarini aniq belgilab, boshqalar bilan muloqotda mas'uliyat bilan yondashadi. Bu ularga yaxshi tinglovchi bo'lish, muloqotni konstruktiv tarzda olib borish imkonini beradi. Mas'uliyatlilik past bo'lgan shaxslar esa ko'proq e'tiborsiz, beparvo bo'lib, kommunikativ jarayonda ishtirok etishda sustlik ko'rsatadi. Shuningdek, mehribonlik yoki hammadlik xususiyati talabalarning boshqalar bilan muloqotda iliqlik va samimiylik bilan yondashishida ahamiyatlidir. Bu xususiyatga ega bo'lgan talabalar ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlashda muvaffaqiyat qozonadi.

Shaxs xususiyatlari va kommunikativ ko'nikmalar o'rtasidagi o'xshashliklar shundaki, har ikkisi ijtimoiy faoliyatni amalga oshirishda, boshqalar bilan samarali muloqot qilishda asos bo'lib xizmat qiladi. Ulardagi o'zaro bog'liqlik talabalarning ta'lim jarayoniga faol va samarali qatnashishi uchun muhimdir. Farqli tomonlari esa shaxsiy xususiyatlarning ko'rinishi va darajalari har bir talabaning kommunikativ ko'nikmalariga qanday ta'sir ko'rsatishini belgilaydi. Ba'zilar uchun ekstraversiya asosiy omil bo'lsa, boshqalar uchun mas'uliyatlilik yoki ochiqlik muhimroq bo'lishi mumkin. Shuning uchun, har bir talabaga individual yondashuv asosida kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish zarurdir. Kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda o'qituvchilar va psixologlar shaxs xususiyatlarini hisobga olib, ta'lim jarayonini shaxsga moslashtirishlari muhimdir. Talabalarning o'ziga xosliklarini e'tiborga olib, ularning kommunikativ qobiliyatlarini muntazam ravishda mustahkamlash va yangi muloqot usullarini o'rgatish samarali natijalar beradi. Masalan, introversiya xususiyatiga ega bo'lgan talabalar uchun kichik guruhlarda ish olib borish va ularni qo'llab-quvvatlash muloqotdagi qiyinchiliklarni bartaraf etishda yordam beradi. Neyrotizmi yuqori bo'lgan talabalarga esa stressni boshqarish texnikalari, o'ziga ishonchni oshirish usullari o'rgatilishi lozim.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, talabalardagi kommunikativ ko'nikmalar va shaxs xususiyatlari o'rtasida sezilarli o'xshashlik va farqlar mavjud. Har bir shaxsning o'ziga xos

xususiyatlari uning muloqotdagi muvaffaqiyatini belgilaydi. Shu bois, ta'lim jarayonida shaxs xususiyatlarini inobatga olgan holda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish samaradorligini oshirish mumkin. Bu, o'z navbatida, talabalarning ijtimoiy va kasbiy hayotda muvaffaqiyat qozonishiga xizmat qiladi. Kommunikatsiya qobiliyatlarini takomillashtirish nafaqat shaxsiy o'sish, balki jamoat oldidagi mas'uliyatni anglashni ham kuchaytiradi. Shunday qilib, ta'limdagi kommunikativ jarayonlarni shaxs xususiyatlari bilan uyg'unlashtirish talabaning butunlay rivojlanishi uchun muhim bazani yaratadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Rasulov, M. (2023). Talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik asoslari. *Psixologiya va Ta'lim*, 15(2), 22-35.
2. Islomova, D. (2021). Shaxs xususiyatlari va kommunikativ kompetensiya o'rtasidagi bog'liqlik. *Oliy Ta'lim Tadqiqotlari*, 9(3), 58-70.
3. Karimov, S. (2020). Kommunikativ ko'nikmalarning shaxsiy xususiyatlar bilan o'zaro ta'siri. *Pedagogika va psixologiya Jurnal*, 12(4), 44-53.
4. Nurmatova, L. (2023). Talabalarda muloqot madaniyatini shakllantirish metodikasi. *Ilmiy platforma*, 5(1), 14-27.
5. Azimova, N. (2022). Emotsional intellekt va kommunikativ ko'nikmalar. *Zamonaviy psixologiya*, 8(2), 36-48.
6. Tursunov, J. (2021). Talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish va shaxsiy xususiyatlar. *Ta'lim nazariyasi va amaliyoti*, 10(1), 50-61.
7. Yuldoshev, K. (2020). Shaxs xususiyatlari va kommunikativ kompetensiyalarning pedagogik tahlili. *Ta'lim homiylari*, 6(3), 29-41.
8. Kamolova, Sh.U. (2023). Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kommunikativ mahorati va shaxsiyati o'rtasidagi bog'liqlik. *O'zbekistonda ta'lim masalalari*, 4(2), 676-681.

